

O I S O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Nechce se věřit, ale ten rok zase utekl jako voda. Možná i proto, že nás stále něco zaměstnávalo. Ta malá potvůrka, dovolená, předvolební pŕtky, růst cen, či dokonce osobní neduh. A zase je tu shánění dárků na poslední chvíli. My s ženou, protože vše důležité už máme, přecházíme raději na darování prožitků. Totiž tak se nám zalíbilo v lázních Poděbrady. Ovšem rezignovat na poezii Vánoc, by znamenalo přiznat si, že už jsme staří, a to přece nejsme. Takže opět vytáhneme, oprášíme, zapálíme, upečeme, provoníme a nacpeme si bršiška. Ale adventní prosinec je také příležitost nedat se lapit do víru stresu hektických příprav, nýbrž zapálit si svíčky a popřemýšlet. Třeba o tom, jestli se náš život ubírá tím směrem, co bychom si přáli.

A po duchovních Vánocích přijde lehce frivolní Silvestr, pečetící konec roku. Předsevzetí si už nedáváme, protože víme, že starého psa novým kouskům nenaučíte. Jsme už realisté a tak se spokojíme s očekáváním, aby ten nastávající rok nebyl horší, než ten odcházející. Bude aspoň sudý a nepřestupný a už to je sympatické. Prožijte příjemný prosinec a vkročte ve zdraví do r. 2022.

Motto

„Omyl je přijatelný v mládí. Nesmíte si ho však zavléci do stáří.“

Z citátů, reklam, inzerátů a...

„Mladí jsme, dokud nejsme se světem spokojeni, Staří jsme, když už nejsme se světem spokojeni.“

„Člověk má takovou váhu, jakou váhu má jeho slovo.“

„Někteří lidé považují svobodu projevu za právo vyhlásování svých názorů, když jim ale někdo odporuje, považují to za nehoráznost.“

„Lidé nejsou horší, než byli dříve. Jenom zpravodajství o jejich činech je teď důkladnější.“

Víte, že?

- Nedávno objevená kometa C/2014 UN271 Bernardinelli-Bernstein je nefalšovanou godzillou mezi kometami. Podle nových pozorování má průměr kolem 150 kilometrů, což z ní dělá spolehlivě největší známou kometu vůbec. Tohle monstrum se nejvíce přiblíží ke Slunci v roce 2031, kdy by mělo dosáhnout zhruba oběžné dráhy Saturnu. Pak zase poletí zpět, na své velice dlouhé cestě do temnot. Tím, že bude tak daleko od Slunce nebude vidět pouhým okem.
- "Vy Američané jste tak naivní. Ne, vy nepřijmete komunismus rovnou, ale my vás budeme po malých dávkách stále a stále krmit socialismem, až na konci procitnete a zjistíte, že už ho máte." (Nikita Chruščov, 1959 na návštěvě USA)
- Vstup do Ameriky blokoval před 23 000 roků souvislý pevninský ledovec. Přesto se daleko za ním, v Novém Mexiku, proháněla po břehu dnes zaniklého jezera pravěká děčka. Počátky osídlení Ameriky se pousouvají o celá tisíciletí dál do minulosti. <http://jdem.cz/gxwp5>
- Půda na Marsu obsahuje 0,5 až 1 % chloristanů, které jsou silným oxidačním prostředkem (raketové oxidáčivo). Z těchto důvodů by v marsovské půdě nic pozemského nerostlo. Nám lidem chloristan ubližuje rozvrácením hormonálního systému štítné žlázy. Zabraňuje přijímání jodu. Ačkoliv obávanějšího a zapeklitějšího nepřítele pobytu na Marsu ztělesňuje radiace, nelze brát na lehkou váhu ani chemické faktory.

Zajímavá matematika

Bertrand Russel a po něm definitivně Kurt Gödel (narozený v Brně) dokázali, že matematika není tak dokonalá, jak jsme mysleli. Představte si paradox holiče: *Existuje holič, který holi právě ty, kteří se neholí sami. Holí sám sebe?* Pokud se sám neholí, musí holit sám sebe! Smysl to dává jen tehdy, když se sám holi a současně sám sebe neholí, což je ten paradox. Russel ho formuloval složitěji? *Existuje množina všech množin, které nejsou prvky sama sebe. Je tato množina svým prvkem?* Poslední ránu idyle matematiky dal Kurt Gödel svými větami o neúplnosti. První, známější, říká: *Pro jakoukoliv bezrozpornou formální teorii, která dokazuje základní aritmetické pravdy, lze vytvořit aritmetický výrok, který je pravdivý, avšak nedokazatelný v rámci této teorie. To znamená, že jakákoliv bezrozporná teorie dané síly je neúplná.* Zjednodušeně existují věci nedokazatelné matematickou cestou. Některé pravdy není prostě možné ověřit. *z Knihy o číslech*

Pokrok a setrvačnost

Dějiny lidské civilizace se prolínají dvě hlavní síly. Vpřed směřující síla pokroku a brzdicí síla setrvačnosti - konzervatismus. Obě mají svůj předobraz ve fyzice. Setrvačnost ve fyzice je úměrná množství hmoty, která se má rozpochybovat a ve společnosti množství konzervativních lidí spojených se současným stavem. A těch je většina, protože vizionáři jsou vzácní. Už v r. 1935 německý fyzik Max Planck poznamenal, že nové ideje se nešíří tak, že by je lidé přijali za své, ale že zastánci starých idejí postupně vymřou. Čili i smrt je paradoxně šířitelkou pokroku. Neplatí to jen ve vědě, ale i v každodenním životě. Do prvních vlaků se lidé zpočátku báli nasednout, s tím, že je ta rychlost může zabít a před prvními automobily musel klsnat muž s raporkem. Kameny přece nemohou padat z nebe a nic těžšího, než vzduch nepoletí. Než lidé přijali výhodné bezhotovostní placení kartami, vyžádalo si to jistý čas.

Ale setrvačnost má svůj smysl a je pro nás důležitá. Stabilizuje společnost a brání tomu, aby se rozkolísala příliš novotami, které mohou být i škodlivé. Historie nás naučila, že opatrnost je matka moudrosti. Nemůžeme vždy nahlédnout, co vše nové věci přinesou.

Platí to i ve vojenství. Až do konce 19. století se vždy někde soustředily velké armády, vybojovala bitva a bylo rozhodnuto. První světová válka to změnila, jednak cílenou obranou a zbraňovým pokrokem ve formě dělostřelectva a kulometů. Přesto se bezhlavě útočilo a stálo to statisíce obětí. Druhá světová válka ve snaze se tomu vyhnout vymyslela blitzkrieg - bleskovou válku. Zpočátku fungovala, ale musí se vyhrát rychle, jinak se změní v statické soupeření válečných ekonomik. Atomové zbraně radikálně změnily způsob soupeření. Nikdo nechce vyvolat globální konflikt a navíc satelity a technika už neumožňují beztržně shromažďovat velká seskupení vojsk. Proto nastupují hybridní války neválky, kybernetické útoky se stávají velmi efektivními. Ukrajinské odtrženecké republiky a obsazení Krymu jsou toho dokladem. Bude se tím zřejmě řídit i Čína a obsadí ostrovy v jihočínském moři a postupně i Taiwan? Američané budou harašit a nasadí sankce, ale postupný jednotlivý krok nebude dostatečným důvodem k zahájení globální války. Výtržníci jsou vždy o krok napřed. To věděl i Hitler. Pátá kolona se vždy hodí a na mnoha místech na západě jsou čínské čtvrti.

Pokrok bývá často překvapivý a neočekávaný. Málokdo před půl stoletím očekával chytré mobilní telefony, GPS navigace, magnetickou rezonanci, či digitální rozhlas a televizi, ale lidé naopak mysleli, že už dnes budeme létat na Mars, získávat levnou energii z jaderné fúze a rakovina přestane být hrozbou.

Vymýtili jsme pravé neštovice, ale s covidem si náhle nevíme rady.

Setrvačnost není spojena jen s nevzdělanými prostými lidmi, jde napříč vzděláním a současná EU je toho důkazem. Nedůvěřuje genetickému inženýrství a geneticky modifikovaným potravinám a logicky zaostává v tomto oboru. Obdobně pochopitelná snaha o ochranu osobních dat je brzdou rozvoje digitalizace společnosti. Naopak snaha o uhlíkovou neutralitu a odpustky za oxid uhličitý připomíná komunistické „poručíme větru dešti“ a zničení Aralského jezera. Bude to stát hodně a kdoví, co to přinese?

Nejsme příliš dobří v dopředné analýze nových jevů a postupů. Jen je odhadujeme a často nás překvapí. Souvisí to se složitostí a neurčitostí budoucnosti a omezením rozsahu našich modelů. Nezbyvá nám, než je pak zpětně hodnotit a hledat příčinné souvislosti. A někdy také viníky. Nejsme tedy plnými strůjci našeho konání ale spíše jejich historiky a vykladači.

Přes všechny peripetie jsme už dlouho svědci neustálého pokroku lidské civilizace. Souvisí i s jejím množením, novými požadavky a ekonomickým imperativem neustálého růstu. Protože, kdo chvíli stál, již stojí opodál. Také především s růstem zdrojů, které má k dispozici. Dokonce se pokrok neustále zrychluje a nabývá až charakteru exploze. Jako byla v Postřížinách doba zkracování, tak teď je doba expanzní, rozpíná se i vesmír. Jak dlouho to tak může jít a co bude následovat? Na co si ještě lidé zvládnou zvykat? Žádný strom přece neroste do nebe. Dostaneme kromě technické invence i rozum a najdeme vhodnou stabilní rovnováhu? Stačí málo a můžeme se i zničit, prostředky na to máme. Fungování naší civilizace je velmi křehké. Příroda reguluje populaci predátorů množstvím kořisti a my jsme se jí dost vymknuli. Právo množit se patří k těm nejzákladnějším a to znamená extenzivní rozvoj. Zpychli jsme, ale příroda je přece jen mocná. Může zvolit rozkladné onemocnění hodnot civilizace nebo pandemii částicemi na pomezí života. Paletu má širokou.

Užijeme si tedy svých chytrých telefonů, klimatizací, sociálních sítí a co vše ještě přijde, ale občas se také zastavme a zamysleme. Může se to hodit.

Hacknutá čeština

Vybrušovat se – snažit se vysvětlit původní nevhodný výrok

Kulervoucí – uchvacující, strhující, něco opravdu extrémního a hodně zábavného, ať už jde o film, hudbu, zážitek, fotku apod.

Alternativní fakt – lež, nepravdivé tvrzení

Dýmbuilding – pravidelná sešlost firemních kuřáků před budovou

Překozit – rozptýlit mužské myšlenky či hovor hlubokým dekoltem

Šrajtoflenka – žena milující peníze

Tah na blanku – silný zájem o velmi mladá děvčata

Štěkárna – čekárna veterinární ordinace

Prdom – zkr. práce doma, tedy home-office

Všečuměl – člověk závislý na filmech, TV seriálech a internetových videích *z netu*

Loutkové divadlo

Dnes ještě děti vědí, co to je loutkové divadlo, ale už zdaleka to pro ně neznamena to, co v dřívějších generacích. V dobách, kdy nebyla televize, internet, ba ani rádio, bývalo loutkové divadlo skoro v každé domácnosti. Bývalo oblíbeným vánočním dárkem. Skromné či rozsáhlejší. Rodiče pak dětem za zimních večerů přehrávali zavedené nebo dle míry své fantazie i vlastní pohádky. Prostřednictvím dřevěných herců Kašpárka, čerta, ježibaby či princů a princezen se děti seznamovaly se záladnostmi světa a dostávaly návod, jak má dobro vždy zvítězit. A dobro vítězilo a děti byly nadšené.

Jednou začas vzali rodiče děti do velkého loutkového divadla, kde hráli větší loutky a profesionální loutkovodiči. To byl pak velký zážitek, který děti braly nesmírně vážně. O mně se dodnes v rodině traduje, že když Škrhola z jeviště vyhlásil „*Děti, neviděli jste Kašpárka?*“, tak se do ztichlého sálu ozval můj dětský hlas „*On tu byl, ale tys tu nebyl!*“. Loutky pro nás byly stejně důležité a důstojné, jako dospělí.

Brzy jsme loutkové divadlo začaly hrát i my děti a vtělovat do loutek své sny a představy o světě. Každý si oblíbil některou loutku trochu víc, než ostatní.

Původ loutkového divadla sahá až do dávného starověku. Kašpárek (z německého *Kasperle* nebo *Kasperl*, původně persky *Kasper* – strážce pokladu) je původem v německé, švýcarské a rakouské loutkové tradici komická postava kašpárkového divadla. Ve Vídeňském lidovém divadle se nazývá *Hanswurst*, v Anglii *Punch* a v Itálii *Pulcinella*. Sám se na scéně poprvé objevil na konci 18. století díky Johannu Josephu Larochovi. U nás Kašpárka zpopularizoval nestor loutkářství Matěj Kopecký. Loutky také zprostředkovávaly náboženské a kulturní obřady a lidové tradice. Byly to kočovné společnosti, které táhly od města k městu, vesnice k vesnici a poskytovaly radost malým i dospělým. Dříve jedna osoba vodila i mluvila danou loutku nebo dokonce i více loutek. Dnes, kdy se vše zprofesionalizovalo, se zpravidla dělí na *vočiče loutek* a *dabéra*. Neživá loutka zde symbolizuje živou bytost s jejími atributy, vlastnostmi a osudy. Vyvinulo se mnoho typů loutek, jako maňásci, marionety, javajky, ale nás děti tehdy nejvíce nadchly loutky na nitích. Prostřednictvím loutek se lze nepochybně dostat mnohem blíže k porozumění světu dětských vnitřních prožitků, představ, radostí, nadějí i úzkostí. Zmenšený svět ve formě loutkového jeviště je pro dětskou duši lépe uchopitelný a pochopitelný.

Dnes, kdy na děti z televize a internetu útočí tisíce pohádek a podnětů je domácí loutkové divadlo popelkou a většinou zapomenuto. Namítnete možná, že takoví Simpsonovi připraví dítě na nástrahy skutečného života lépe, než Zlatovláska. Ale dříve, než dítě pozná svět jaký je, mělo by poznat, jaký by měl být a v tom jsou pohádky, zvláště ty české, nezastupitelné. Jako národ jsme možná často skeptici a cynici, ale v pohádkách nevyčleňujeme romantiky. Takže až na půdě naleznete staré zaprášené loutkové divadlo...

Obecné principy berního úředníka

podle S. P. Stewerse

1. Daň se musí vybrat, ať to stojí, co to stojí
2. Nejsilnější zbraní berního úředníka jsou nejasné zákony.
3. Politické strany se doměřují až podle výsledku voleb.
4. Kdo si najal daňového poradce, má co skrývat.
5. Kdo má ještě na daňového poradce, tomu byla vyměřena malá daň.
6. Není vhodné kontrolovat subjekt, který má daňového poradce, lze-li kontrolovat subjekt, který nemá daňového poradce.

z netu

Prosinec

Název vnucuje domněnku, že v poslední měsíc roku se o něco prosí. Název ale pravděpodobně pochází od slova „prosiněti“ (problesknout), což značí, že se jedná o měsíc, kdy slunce už jen občas prosvítne (probleskne) mezi mraky. Může ale být odvozen též od slova siný (modravý, šedivý), či od slova prase, jelikož tento měsíc je obvyklým časem zabijaček. Prošení, čili koledy, je až na posledním místě. V římském kalendáři byl prosinec desátým měsícem (proto se jmenuje v jiných jazycích *december*).

Měsíci vévodí dva svatí, Mikuláš a Silvestr. Ten první žil v jižním Turecku a byl ochráncem nespravedlivě stíhaných a ten druhý byl římským papežem, který upevnil moc církve a zemřel na dnes poslední den roku. Stal se patronem domácího zvířectva a dobré úrody. Když si otevřete církevní kalendář, tak je prosinec pochopitelně plný svatých, podobně jako i jiné měsíce. Ale kromě Barbory a Štěpána už nám dnes moc neříkají.

Mám dost třetího tisíciletí

protože...

1. se pokouším zadat své heslo i na mikrovlnnou troubu.
2. ptám se svých kolegů vedle u stolu e-mailem, zda mají chuť jít na pivo a oni odpoví e-mailem O.K. Dej mi ještě pět minut.
3. mám 15 různých telefonních čísel, abych se dovolal svoji tříčlenné rodině.
4. denně v práci hovořím s lidmi z jiného kontinentu, ale ještě jsem si letos nepopovídal se svým sousedem.
5. si koupím nový počítač a za týden je zastaralý.
6. důvod, proč ztrácím kontakt se svými přáteli je, že ovládám jejich e-mailové adresy.
7. již neznám tarif za poštovní známku.
8. většinu vtipů, které znám, jsem četl v e-mailech.
9. uvádím jméno firmy, když jsem večer doma a zvednu telefon.
10. z domova se pokouším volat přes nulu.
11. jdu do práce za tmy a za tmy se i vracím domů.
12. mi rodiče o mne říkají: pracuje s počítačem.
13. poznám své děti jen díky fotkám, které leží na mém pracovním stole.
14. čtu si tento příspěvek a neustále přikyvuju.
15. právě přemýšlím, komu můžu tuto zprávu dále poslat. z netu

Podlehnete kouzlu Vánoc

Zimní slunovrat je magický sám o sobě. To už věděli staří pohané a proto si i křesťané do té doby umístili narození Ježíška. Slunce se pomalu znovu ujímá vlády. Bude mu to ještě trvat dlouho, protože musí překonat velkou tepelnou setrvačnost planety, ale trend je nastolen. Je to magická doba očekávání, kterou symbolizujeme adventními věnci. Největší radost přinesou ty, které si sami vyrobíme. Dívat se zamyšleně do mihotajících se plamínek je dávným atavizmem, který máme každý v sobě. A dělá nám dobře. Naše úsilí pak směřuje k Štědrému večeru, pro který jsem schopni obětovat neuvěřitelně energie, nervů i peněz. Tak si ho pak také nezapomeňte náležitě užít a ne, že padnete vysílením (zvláště dámy). Má to být chvíle vyvrcholení, uspokojení, pokory i očekávání. Něco jako jsem tady a teď, jsem tu rád. Mezi svými.

Atmosféru Vánoc neškodí vyšperkovat i některými tradičními zvyky. Lití roztaveného olova dnes už asi z bezpečnostních důvodů ne, ale rozkrojit jablko dokáže i milý ňouma. Lodičky z ořechových skořápek s malými svíčkami na chvíli zaujmou i dospělé, natož děti. Dělejte něco, čím se přiblížíte svým předkům. Vánoce jsou jiné, tak si je udělejte jinými.

Děti se ptají Boha

Bože jsi opravdu neviditelný nebo je to jenom trik?

Pamatuješ, jak nám odpadla škola, protože bylo hrozně moc sněhu? Nešlo by to udělat znovu? (a tak poslal covid)

Milý Bože, mohl bys mi říct, k čemu je dobrá rýma?

Milý Bože, díky za brášku, ale já jsem se modlila za pejska.

Milý Bože vsadím se, že je pro tebe velmi těžké milovat všechny lidi na celém světě. V naší rodině jsme jenom čtyři a mně to tedy moc nejde.

Milý Bože, je pan farář tvůj kamarád a nebo se znáte jenom pracovně?

Proč se v bibli nepíše i o paní Bohové? To jsi s ní ještě nebyl ženatý, když jsi to psal?

Milý Bože, opravdu jsi chtěl, aby žirafa vypadala takhle, nebo jsi jí trochu zpackal?

Milý Bože, kdo kreslí čáry kolem států?

Milý Bože, proč nikdy nejsi v televizi?

Milý Bože, zvířata se také modlí k tobě nebo mají někoho jiného?

Milý Bože, když necháš umírat lidi a musíš pak dělat nové, proč si raději nenecháš ty, co už jsi udělal?

Milý Bože, já jsem adoptovaný. Je to stejné, jako kdybych byl opravdický? *stejnomená kniha*

Jak se měnila úmrtnost v USA s lety

Roční úmrtnost na 100 tis. obyvatel v roce	
2020 (covid)	828,7
2019	715,2
2018	723,6
2010	747,0
2000	869,0
1990	938,0
1980	1038,7
1970	1222,6
1960	1339,2
1950	1446,0
1900	2518,0

Jízdní kolo je pomalá smrt planety.

Generální ředitel *Euro Exim Bank s.r.o.* přinutil ekonomy přemýšlet, když řekl:

Cyklista je katastrofa pro ekonomiku země: nekupuje auta a nepůjčuje si peníze na nákup. Neplatí pojistky. Nekupuje palivo, nevozí auto k potřebné údržbě a opravách. Nepoužívá placené parkoviště. Nezpůsobuje závažné nehody. Nevyžaduje to více pruhů dálnic. Nestane se obézní.

Zdraví lidé nejsou pro ekonomiku nezbytní nebo užiteční. Nekupují léky. Nechodí do nemocnic ani k doktorům. Nic nepřidávají k HDP země.

Naopak každý nový obchod *McDonald's* vytvoří nejméně 30 pracovních míst, ve skutečnosti 10 kardiologů, 10 stomatologů, 10 odborníků na stravu a výživu, a také evidentně lidí, kteří pracují v samotném obchodě ".

Vybírejte pečlivě: cyklista nebo *Mc Donald*? Tohle stojí za zamyšlení.

PS: chůze je ještě horší. Chodci si ani kolo nekupují. z netu

Řešení úlohy: není

A slovo závěrem

Chtělo by to, abychom byli všichni naočkovaní, jako jsme se zbavili obrny, pravých neštovic a dalších. Jinak nás ta potvora bude dusit řadu let. Je to jako s tříděním odpadu, taky to neděláte kvůli sobě. Já bych také raději vyhazoval vše do jedné popelnice, ale dělám to kvůli jiným. Tak se nad tím zamyslete a nepodléhejte konspiračním hloupostem.

Už máte adventní věnec a díváte se do mihotavého plamene svíčky? Stačí málo, položit čtyři svíčky na nějaký tác či podnos a přizdobit je suchými plody či větvičkami a plně splní účel.

Je vám o svátcích těžko? Zkonzumovali jste těch dobrot více, než je zdravo. Tak teď je ta správná chvíle pro blahodárný citrusový salát. Jeho recept najdete v některém z prosincových čísel *OISovin*.

